

ProVege

Kasvipohjainen ruoka on Suomelle miljardiluokan mahdollisuus.

Näihin talous-, sekä kansanterveys-, turvallisuus-, ympäristö- ja ilmastohyötyihin tarttumiseksi tulevan hallituksen askelet ovat:

Toimintasuunnitelma, jolla vahvistetaan strategista otetta kasvipohjaisen ruuan edellytysten kehittämiseen.

Toimenpideohjelma, jonka hankkeet toteuttavat toimintasuunnitelmaa käytännössä.

Toimintasuunnitelmalla ja toimenpideohjelmalla on täytettävä seuraavat olennaiset tarpeet:

Alkutuotannon uudistaminen kannustamalla kasvipohjaisen ruuan raaka-aineiden tuotantoon ja elintarvikejalostukseen.

Panostukset TKI-toimintaan innovaatioiden synnyttämiseksi, sekä kasvurahoituksen ohjaaminen niiden mahdollistaman tuotannon skaalaamiseksi.

Ravitsemussuosittelusten mukaisten ruokavalintojen tukeminen etenkin julkisissa ruokapalveluissa.

Selvitys keinoista, joilla ruuan tuotannon ilmaston- ja ympäristön ulkoisvaikutukset voidaan hinnoitella.

Sisällys:

- 1 Keskeiset tarpeet hallitusohjelmaan
- 2 Suomi etsii uusia kasvuajureita. Tässä on yksi.
- 3 Tarve toimintasuunnitelmalle ja toimenpideohjelmalle
- 4 Näkemyksemme tarvittavista toimista
- 5 Näin kasvipohjainen ruoka on hyödyksi
- 7 Pro Vegen jäsenet
- 9 Liitteet

Suomi etsii uusia kasvun ajureita. Tässä on yksi.

Kasvipohjaiseen ruokaan panostaminen tarjoaa Suomelle miljardiluokan mahdollisuuden kasvattaa vientiä, luoda uutta työtä ja vahvistaa kansantaloutta. Luonnonvarakeskuksen mukaan **ruokasektorin liikevaihto voisi kasvaa 4,8 miljardilla eurolla ja arvonlisä 1,75 miljardilla eurolla vuoteen 2035 mennessä¹, jos otamme kasvumahdollisuudet tosissamme** ja valitsemme niihin panostamisen. Valitsemalla panostamatta olemisen näemme paljon vaatimattomampaa kehitystä: liikevaihto vain +2 mrd € ja arvonlisä +570 milj. €.²

Valintojen erotus on miljardiluokkaa.

Kasviproteiinituotteet, solumaatalous ja kasvipohjaiset meijerituotteet ovat nyt globaalin ruoka-alan kasvun ytimessä. Suomi ei voi jäädä sivustakatsojaksi globaalin ruokajärjestelmän ja ruokamarkkinoiden muuttuessa. Kasvuskenaarion toteuttaminen edellyttää poliittista tahtoa, investointeja ja strategista otetta. **Vastineeksi on tarjolla uutta vientiä, investointeja ja kotimaista arvonlisää.**

Toimivat mallit ovat jo olemassa – otetaan esimerkkiä Tanskasta

Tanska ei ole ruokajärjestelmän globaalissa muutoksessa jäänyt odottamaan. Se on lanseerannut maailman ensimmäisen kasvipohjaisen ruuan toimintasuunnitelman³ ja rahoittanut sen toimeenpanoa yli 200 miljoonalla eurolla julkista rahaa. Tulokset näkyvät heti: ensimmäisellä hakukierroksella rahoitusta haki budjettiin nähden yli kolminkertainen määrä alaa edistäviä hankkeita. Panostuksillaan Tanska odottaa saavuttavansa muun muassa 3 % globaalista kasviproteiinimarkkinasta, mikä tarkoittaisi jopa 1,8 miljardin euron arvoista markkinaosuutta ja 27 000 uuden työpaikan luomista.³

Pro Vege – kasvipohjaisen ruuan yhteinen ääni

Pro Vege on kasvipohjaisen ruuan toimialayhdistys. Tavoitteenamme on lisätä kasvipohjaisen ruuan kysyntää ja tarjontaa. Näin vahvistamme sen markkinan kasvua niin kotimaassa kuin viennissä. Kasvu tuo mukanaan uusia elinkeino- ja työllisyysmahdollisuuksia, sekä hyötyjä kansanterveydelle, ilmastolle ja ympäristölle. Se hyödyttää koko Suomea.

Pro Vegellä on 35 jäsentä. Jäseninämme ovat elintarvikevalmistajien lisäksi kaikki Suomen suurimmat päivittäistavaraketjut sekä toimijoita muun muassa ravintolaketjulta, tutkimuksesta ja bioteknologiasta. Luettelo jäsenistä löytyy dokumentin lopusta.

¹ Ruoka-ala kasvuun viennin ja ruokainnovaatioiden vetäjänä: Keskustelunavaus ruokasektorin arvonlisän kasvattamiseen, Luonnonvarakeskus (2024)

² Ruokasektorin kasvunäkymät nykyisellä toimintamallilla: Perusskenaario sektorin kasvusta vuoteen 2035, Luonnonvarakeskus (2025)

³ Danish Action Plan for Plant-based Foods, Ministry of Food, Agriculture and Fisheries of Denmark, (2023)

Suomeen tarvitaan kasvipohjaisen ruuan toimintasuunnitelma ja toimenpideohjelma

Kasvipohjaisen ruuan edellytysten kehittämiseen on otettava strateginen ote. Tämä edesauttaa ruokasektorin kasvupotentiaalin lunastamisessa, maatalouden arvonluontikyvyn monipuolistamisessa ja koko ruokajärjestelmän tulevaisuuskestävyyden vahvistamisessa.

Mallia kannattaa ottaa Tanskasta, jossa kansallinen toimintasuunnitelma⁴ julkaistiin syksyllä 2023. Suunnitelmaan on koottu kaikkia ruokaketjun kohtia koskevia konkreettisia keinoja, joilla kiihdyttää kasvipohjaisen ruuan tuotantoa ja kulutusta. Toimenpiteiden toteuttamiseksi on tähän mennessä allokoitu 170 miljoonaa euroa, joilla rahoitetaan hankkeita ja projekteja mm. tutkimukseen, tuotekehitykseen ja kulutuksen ohjaamiseen liittyen. Ihmisravinnoksi tarkoitettun proteiinin viljelyyn kannustamiseksi on kohdennettu viidelle vuodelle 78 miljoonaa euroa CAP:n ympäristöjärjestelmän puitteissa. Rahoitusta Tanskassa ohjaa tarkoitusta varten perustettu rahasto Plantefonden – The Plant-Based Food Grant⁵, jonka rahoituspäätöksistä vastaa asiantuntijoista koostuva hallitus, jolloin yksittäiset päätökset eivät politisoidu. Rahaston sijaan Suomessa toteutukseen sopii näkemyksemme mukaan paremmin toimenpideohjelma. Konkreettisia kehitystoimia mahdollistava toimenpideohjelma täydentäisi osana ruokastategiaa laadittavaa toimenpidesuunnitelmaa, sekä käynnissä olevian ruoka-alan tutkimusohjelmia.

Suomessa on tulevalla hallituskaudella laadittava **kansallinen toimintasuunnitelma** kasvipohjaisen ruuan tuotannon ja kulutuksen kiihdyttämiseksi.

Sen toimeenpanemiseksi on luotava yli hallituskauden ulottuva **toimenpideohjelma**, jolla mahdollistetaan hankkeita kasvipohjaisen ruuan arvoketjujen vahvistamiseksi koko matkalta pellolta pöytään. Ohjelma rahoitetaan allokoimalla nykyisiä ruokajärjestelmän kehittämiseen tarkoitettuja varoja.

”Plant-based foods are the future”

Tanskan kasvipohjaisen ruuan toimintasuunnitelma alkaa näillä elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeri Jacob Jensenin sanoilla – *kasvipohjaiset ruuat ovat tulevaisuus*.

On tärkeää, että myös Suomessa tunnustetaan kasvipohjaisen ruuan edellytysten kehittämisen vastaavan tulevaisuuden tarpeisiin ja mahdollisuuksiin. Suomen yhteisen edun ymmärtäminen mahdollistaa läpi puoluekentän ulottuvan tahtotilan kehittää alaa strategisesti. Tanskan toimintasuunnitelman ovat allekirjoittaneet kaikki parlamentin puolueet.

Pro Vegen näkemykset tarvittavista toimista:

1. Alkutuotannon monipuolistaminen kannustamalla kasvipohjaisen ruuan tuotantoon

Viljelijöitä on kannustettava kasvipohjaisen ruuan raaka-aineiden tuotantoon allokoimalla maataloustukia esimerkiksi CAP:n ympäristöjärjestelmän kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Kannustimilla varmistetaan monipuolinen, kotimaisten raaka-aineiden tarjonta vastaamaan elintarviketeollisuuden, sekä syntyvän jalostavan teollisuuden tarpeisiin. Kannustimet viljelyyn tulee kohdistaa sekä kylvöalan kasvattamiseen että käytettyjen kasvilajien ja -lajikkeiden monipuolistamiseen.

Proteiinituotantoa monipuolistamalla vahvistetaan kasvipohjaisten ruokien kotimaisuusastetta ja saadaan alkutuottajia vahvemmin osalliseksi lisääntyvään kasvipohjaisen ruuan kysyntään. Lisäksi pidetään huolta, ettei esimerkiksi härkäpavun, öljyhampun tai herneen saatavuus muodostu pullonkaulaksi alan toimijoiden kasville.

2. Kasvipohjaisen ruuan jalostuskapasiteetin vahvistaminen

Maatalouden investointitukia on kohdennettava kasvipohjaisen ruuan jalostusarvon kasvattamiseen.

Kasvipohjaisen ruuan arvonaluonti kotimaiselle maaseudulle ei toteudu sen potentiaalin mukaisesti vaillinaisten arvoketjujen vuoksi. Jalostusasteen nostaminen aina alkutuotannosta elintarviketeollisuuteen asti lisää suomalaisen ruokaketjun arvonaluontikykyä ja vahvistaa omavaraisuutta. Erityisen tärkeää on saada käynnistettyä elintarviketeollisuuden käyttämien raaka-aineiden, monipuolinen tuotanto Suomessa. Tämä tarjoaa myös vientimahdollisuuksia.

3. TKI-rahoitus luo edellytykset innovaatioiden synnylle

Suuntaamalla TKI-rahoitusta uusiin ruuantuotannon arvoketjuihin ja etenkin niiden soveltavaan tutkimukseen, innovaatioiden kaupallistamiseen ja osaajien kouluttamiseen luodaan edellytyksiä ruoka-alan menestystarinoiden syntymiselle.

Suomi on ruokainnovaatioiden ja elintarviketeknologian osaamisen pikkujättiläinen. Onnistumme esittelemään maailmalle kokoomme suhteutettuna poikkeuksellisen määrän maailmanluokan ruokainnovaatioita. Olemmekin alalla tunnustettu globaali edelläkävijä.⁶

Innovaatiot ovat talouskasvun keskeinen lähde. Suomella on todistetusti kyvykkyydet luoda maailmanluokan ruokatuotteiden ja -teknologioiden innovaatioita, joiden varaan kasvuyrityksiä voi rakentaa. Julkisilla TKI-panostuksilla mahdollistetut tuotekehityspalvelut ja syntyvät innovaatiot luovat edellytyksiä ja aihioita yritysten omalle innovaatiotoiminnalle ja vievät näin koko alaa eteenpäin. Elintarviketeollisuutta on myös kannustettava investoimaan omaan innovaatiotoimintaan.

4. Kasvurahoituksen saatavuuden varmistaminen

Julkisessa rahoituksessa on huomioitava rahoitusmuodot, jotka katalysoivat yksityisiä sijoituksia ruokainnovaatioiden kasvurahoitukseen.

Ruokainnovaatiot ja niiden tuotannon skaalaus ovat ensimmäisinä laatuaan yksityisille sijoittajille korkean riskin kohteita. Tällöin rahoituksen saatavuus muodostuu hidasteeksi, kun toimijat innovaatioineen pyrkivät ripeästi ruokamurroksessa syntyville uusille markkinoille.

Yksityisten sijoitusten vauhdittamiseksi valtion sijoitustoiminnassa on oltava mukana myös asymmetrisiä, korkeamman riskin rahoitusinstrumentteja. Riskiä kantamalla julkinen raha voi katalysoida moninkertaisen määrän yksityistä pääomaa, ja olla näin viemässä ruokainnovaatioita kuolemanlaaksoksikin kutsutun kriittisen skaalausvaiheen yli.

5. Julkisissa ruokapalveluissa on ohjattava kulutusta ravitsemussuosituksen mukaiseksi

Kaikissa julkisissa ruokapalveluissa on otettava tieteeseen perustuvat ravitsemussuositukset tarjonnan ohjenuoraksi.

Suosituksen toteutumista tukee, että kasvipohjaista ruokaa on vapaasti valittavana päivittäin. Tämä on otettava linjaukseksi kaikissa julkisissa ruokapalveluissa hallituskauden kuluessa. Valintojen ohjaamiseksi toivotunlaisesti on varmistettava kasvipohjaisen ruuan laatu ja houkuttelevuus. Keskeinen keino kysynnän kasvattamiseen on keittiötyöntekijöiden ammattitaitoon panostaminen, mikä on mahdollistettava riittävällä hankerahoituksella.

Kasvipohjaisten ruokavalintojen tekeminen on tehtävä helpoksi ruokapalveluissa. Erityisenä epäkohtana on koulumaitotuki, jonka myötä kasvijuomien tarjoaminen on julkisille ruokapalveluille suhteessa huomattavan kallista.

6. Hiilen ja muiden ulkoisvaikutusten hinnoittelun selvittäminen

Osana ruokapolitiikan ja verotuksen kehittämistä on selvitettävä keinoja ulkoisvaikutusten hinnoitteluksi ruokajärjestelmässä.

Ruokajärjestelmässä ei hinnoitella tuotannon ulkoisvaikutuksia toisin kuin monilla muilla yhteiskunnan sektoreilla. EU:n päästökauppa on ollut keskeinen ohjauskeino, jolla energiantuotannon ja teollisuuden päästöt on saatu vähenemään dramaattisesti. Maataloussektorin päästöt eivät ole pienentyneet tällä vuosituhanella tehokkaaksi todetun ohjauskeinon puuttuessa. Lisäksi, kun ulkoisvaikutuksia ei hinnoitella, tuottavat ympäristölle haitalliset tuotantotavat usein kuluttajille halvimmat tuotteet.

Tavoitteena on kannustaa kestävämpiin valintoihin koko ruokaketjussa ohjaamalla sekä tuotantoa että kysyntää tukemaan ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista. Näin voidaan myös tukea kotimaisia toimijoita, jotka jo nyt panostavat kestäväan tuotantoon, sekä ohjata innovaatioita ja investointeja oikeaan suuntaan.

Useat kansainväliset raportit (mm. IPCC, FAO) ja asiantuntijatahot – mukaan lukien OECD sekä Suomen valtioneuvoston omat selvitykset⁷ – ovat todenneet, että ulkoisvaikutusten hinnoittelu on keskeinen väline ruokajärjestelmän kestävyysmurroksessa. Laadittava selvitys luo pohjan konkreettisille poliittisille toimenpiteille seuraavalla hallituskaudella.

Kasvipainotteiseen ruokajärjestelmään panostamista perustelee laaja-alaiset hyödyt. Kyse onkin muun muassa talous-, terveys-, ilmasto-, maatalous- ja turvallisuuspolitiikasta.

Näin kasvipohjainen ruoka on hyödyksi:

Kasvu

Suomalaisen ruokasektorin kasvupotentiaalista jopa 53 % tulee kasviproteiineista, solumaataloudesta ja kasvimeijerituotteista.⁸ Potentiaalın realisoituminen vaatii uusien arvoketjujen syntymistä ja niiden päämäärätietoista kehittämistä.

Kansanterveys

Kasvipainotteinen ruokavalio ehkäisee sydän- ja verisuonitauteja, ylipainoa ja tyypin 2 diabetesta. Tanskan kansallisessa terveydenhuollossa on arvioitu säästettävän vuosittain 2,7 mrd. €, jos ravitsemus-suosituksia noudatettaisiin.⁹ Norjassa laskelmiin otettiin huomioon myös ruokavalion myötä parantunut työkyky ja vähentyneet työpoissaolot, jolloin vaikutus on yli 10 mrd € vuosittain.¹⁰

Työ

Kasviproteiinien ja solumaatalouden on arvioitu luovan Saksan alkutuotantoon, elintarvikejalostukseen, konepajateollisuuteen ja ruokateollisuuteen 250 000 työpaikkaa 2045 mennessä, mikäli ne kehittyvät potentiaalinsa mukaisesti.¹¹

Alkutuotanto

Punaisen lihan sekä maidon tuotanto ovat Suomessa merkittävässä laskussa. Jos maidon tuotanto jatkaa viimeisen viiden vuoden trendiä, on lasku 2034 mennessä -22% vuoden 2024 tasosta.¹² Maatalouteen tarvitaan uusia, tulevaisuuden kysyntään vastaavia arvoketjuja elinkeinojen ja elinvoimaisuuden turvaamiseksi.

Ilmasto

Lihaa korvaavat proteiinit ovat globaalisti kustannustehokkain ala päästövähennysten aikaansaamiseksi. Jokaista alalle investoitua miljardia dollaria kohden on mahdollista vähentää päästöjä yli 4 miljoonaa tonnia CO₂-ekv.¹³ Ero toiseksi tehokkaimpaan kohteeseen, sementtiin, on noin kolminkertainen.

Huoltovarmuus

Kasviproteiinituotantomme voisi olla jopa 98 % koko proteiinikulutuksestamme, kun se nykyään on vain 29 %.¹⁴ Kasviproteiinituotanto on kriisinkestävää, sillä se ei ole niin riippuvaista tuontipanoksista, kuten lannoitteista.

8 Ruoka-ala kasvuun viennin ja ruokainnovaatioiden vetämänä : Keskustelunavaus ruokasektorin arvonlisän kasvattamiseen. Luonnonvarakeskus (2024)

9 Sundhedsøkonomiske effekter ved efterlevelse af klimavenlige kostråd. Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet (2021)

10 Samfunnsgevinster av å følge Helsedirektoratets kostråd. Helsedirektoratet (2021)

11 A taste of tomorrow – How protein diversification can strengthen Germany's economy. Systemiq (2025)

12 Ruokasektorin kasvunäkymät nykyisellä toimintamallilla: Peruskkenaario sektorin kasvusta vuoteen 2035. Luonnonvarakeskus (2025)

13 Food for Thought, Boston Consulting Group (2021)

14 Kasviproteiini kasvun tiellä : Tiekartta ruoan korkeampaan kasviproteiiniomavaraisuuteen. Luonnonvarakeskus (2024)

Pro Vegen jäsenet:

| ProVege |

www.provege.fi

info@provege.fi

Huoltovarmuus ja maatalous- tuottajien mahdollisuudet

Suomi on huoltovarmuudessa kansainvälisesti vertailemalla edistyksellinen, mutta jos hyödyntäisimme edes osan kotimaisen kasviproteiinintuotannon potentiaalista, voisimme saada omavaraisuuden erinomaiselle tasolle.

Kasviproteiinien tiekartassa (2024) Luke arvioi, että jopa koko Suomen proteiinin tarve voitaisiin täyttää kotimaisilla kasviproteiineilla. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö eläinproteiiniakin tuotettaisi myös jatkossa, mutta se kuvastaa yllättävän suurta tuotantopotentiaalia. Monen tyyppisissä kriiseissä eläintuotantoa ei pystytä ylläpitämään, koska se on riippuvainen tuontipanoksista, kuten rehuista ja lannoitteista. Kriisiaikana voi olla pakko tehostaa ruuantuotantoa ja hyödyntää ihmisravinnoksi esimerkiksi vilja ja palkokasvit. Huoltovarmuuden näkökulmasta kannattaa tuottaa lisää kotimaisista raaka-aineista valmistettuja kasviproteiineja, joista osa menee ei-kriisiaikana vientiin.

Proteiinikasveista monet ovat palkokasveja eli myös typensitojakasveja, joten niiden tuotannossa tarvitsee suhteellisen vähän tyypilannoitetta. Niiden viljelyn lisääminen parantaa siten lannoiteomavaraisuutta. Kasvipainotteisempi ruoantuotanto auttaisi myös ravinnevalumien kanssa kamppailevia sisävesiä ja Itämeriä.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa edistää ruoka-alan kasvua ja on luonnollisesti kiinnostunut potentiaalisimmista kasvusektoreista valmistellessaan pitkän aikavälin ruokastrategiaa. Mahdollisesti kevään 2026 aikana saadaan jo ensi askeleita kasvipohjaisesta ruuasta strategian alaiseen ohjelmaan, mutta kokonaisuus tarvitsee sijan seuraavassa hallitusohjelmassa. Suomalaisen ruoka-alan kasvupotentiaalin toiseksi korkeimmalle sijalle kipuavat Luken (2024) mukaan kasviproteiinit. Kasviproteiinien lisäksi myös kasvipohjaisten maitotuotteiden markkina on kasvanut merkittävästi viime vuosina ja Luke arvioi kasvun jatkuvan. Siitä hyötyy ainakin kotimainen kauran tuotanto - kasvipohjaisia maitotuotteita tehdään myös esimerkiksi perunasta ja härkäpavusta.

Tällä hetkellä maataloustuista merkittävä osa menee eläintuotannon tukemiseen, mikä vaikuttaa kilpailuasetelmaan, mitkä ovat kuluttajille edullisia proteiinituotteita. Silti suomalaistutkimuksen (LoCard) mukaan tyypillinen lihapainotteinen ruokaostostyyli on kutakuinkin samanhintainen kuin vahvasti kasvispainotteinen ostostyyli. Kun kasvipohjaiset tuotteet tulevat yhä suosittummiksi, niiden hinnat voivat tulla entistä edullisemmiksi.

Kasviproteiinien arvoketjun kehittämisellä voidaan siis lisätä eri toimijoiden mahdollisuuksia osallistua muutokseen, vahvistaa huoltovarmuutta, parantaa tuotannon ilmastoystävällisyyttä ja tukea terveellistä syömistä (Leg4Life 2024; VRN & THL 2024). Kasvipainotteisemmat ruokavaliot toisivat merkittäviä hyötyjä kansanterveydelle ja vähentäisi mm. tyyppin 2 diabetesta sekä sydän- ja verisuonitauteja. Uudet kansalliset ravitsemussuosituksot ohjaavat kulutusta kasvipainotteisemmaksi, joten myös tuotannon kannattaa muuttua siihen suuntaan.

Liitteen 1 lähteitä:

Palkokasvien viljely ruoaksi ja rehuksi vahvistaa ruokaturvaa ja huoltovarmuutta (Leg4Life-tutkimushankkeen suosituksia 2, 2024).

Valtion ravitsemusneuvottelukunta, THL, 2024. Kestävää terveyttä ruoasta - kansalliset ravitsemussuosituksot 2024.

Tanska ja Kanada luovat kasvua panostamalla kasvipohjaiseen ruokaan

Tanskassa kasvipohjaisen ruuan rahastolla ja toimintasuunnitelmalla laaja poliittinen tuki

Tanska on tunnettu siantuotannosta, mutta maa oli silti maailman ensimmäinen, joka loi kansallisen toimintasuunnitelman kasvipohjaisen ruuan edistämiseksi. Toimintasuunnitelman avulla määritellään tarkemmin muun muassa taloudellisen kehityksen, työllisyyden ja viennin kasvattamisen mahdollisuudet. Tanskassa toimintasuunnitelman tekemisessä sidosryhmät olivat keskeisesti mukana.

Tanskassa – siantuotannostaankin tunnetussa maassa – kasvipohjaisten ruokien arvoketjujen kehittämiseen on jo panostettu 224 miljoonan euron kehittämisrahastolla. Tanskan kasvipohjaisen ruuan rahasto sai vuonna 2022 ensin 168 miljoonan euron rahoituksen, josta 78 miljoonaa oli CAP-rahoitusta kasvipohjaisten raaka-aineiden viljelyn monipuolistamiseen. Vuonna 2024 rahasto sai 56 miljoonan euron lisärahoituksen. Rahasto tukee projekteja pitkin ruokaketjua, esimerkiksi kehittämistoimia, kuten lajikkeiden kehittämistä, viljelyä ja jalostusta, sekä myynninedistämistä, viennin edistämistä, koulutusta, tiedon levittämistä ja kulutuksen ohjausta.

Tanska on EU-puheenjohtaja heinäkuusta 2025 lähtien. Strategisessa vuoropuhelussa EU:n maatalouden tulevaisuudesta esitettiin vuonna 2024, että EU:lle luodaan oma kasvipohjaisen ruuan toimintasuunnitelma. Tanskalla suunnitelmana edistää tätä puheenjohtajakautensa aikana.

Kanadassa kasviproteiineille suuria tavoitelukuja

Kanadassa tavoitteena on luoda kasvipohjaisen ruuan ympärille 380 uutta tuotetta, 170 uutta prosessia ja 160 uutta patenttia. Protein Industries Canada (PIC) on teollisuusvetoinen järjestö ja yksi Kanadan viidestä ”innovaatio-superklusterista”. Nämä klusterit ovat osa Kanadan hallituksen luomaa strategiaa, jonka tarkoituksena on edistää kaupallisesti menestyviä innovaatioita, lisätä taloudellista kehitystä ja luoda työpaikkoja.

PIC työskentelee yksityisen sektorin kumppaneiden kanssa ja luo yhteisrahoitteisia projekteja, joilla on mahdollisuuksia muuttaa maatalous- ja ruoantuotantosektoria kasvipohjaisempaan suuntaan. PIC pyrkii lisäämään Kanadan keskeisten viljelykasvien, kuten rypsin, vehnän ja palkokasvien, arvoa ja palvelemaan kasvavia kasvipohjaisten lihattomien vaihtoehtojen ja uusien ruokatuotteiden markkinoita Pohjois-Amerikassa, Aasiassa ja Euroopassa.

Road to 25 Billion -tiekartta on PIC:n vetämä projekti, jonka tarkoitus on näyttää suuntaa Kanadan kasvipohjaisen ruuan, rehun ja ainesosien ”ekosysteemille”. Se tarjoaa kehikon, joka johdattaa kohti reilun 18 miljardin euron tuottoa vuoteen 2035 mennessä. Kehikko on tarkoitettu yksityiselle sektorille, järjestöille, rahoituslaitoksille, rahoituslaitoksille, akateemisille instituutioille sekä julkisille ja yksityisille tutkimuslaitoksille. Tiekartta jakaantuu kolmeen osioon: innovointi, skaalaus ja kukoistus. Jokaisessa osiossa on omat määritellyt tavoitteensa sekä selkeät toimenpiteet, joilla näihin pyritään.

Liitteen 2 tiedot perustuvat pääosin WWF Suomen Tyrsky-Konsultoinnilla teettämään selvitykseen.

Teknologian kehitys siivittää kasvipohjaisen ruuan markkinoiden nopeaa kasvua

Investoiminen kasviproteiinituotantoon Suomessa ei ole nollasummapeleä vaan tuo huomattavaa lisäarvoa. Boston Consulting Groupin (BCG) arvion mukaan vaihtoehtoiset proteiinit tulevat vuoteen 2035 mennessä kattamaan jopa 22 % maailman proteiinimarkkinoista, jos alan kasvua edistetään. Varovaisessakin arvioissa osuus kasvaa kahdesta prosentista kymmeneen. Kasviproteiinien lisäksi myös mikro-organismien ja eläinsolujen avulla tuotetut proteiinit valtaavat markkinoita.

Markkinoiden koko tulee kasvamaan merkittävästi, kun sekasyöjät ostavat eläinperäisten tuotteiden ohella yhä enemmän kasvipäisiä tuotteita. Kyse on siis paljon suuremmasta kuluttajaryhmästä kuin vain kasvissyöjistä. Vaihtoehtoisiin proteiineihin investoitiin vuonna 2021 enemmän kuin koskaan – 5 miljardia euroa (Good Food Institute, GFI).

Houkuttelevuutta lisää eläintuotantoa pienemmät päästöt. Olennaista pitkällä aikavälillä onkin, että ilmatoriski on sijoitusriski. Sijoittajat heräävät nyt siihen, että kasvipohjainen ruoka on kiinnostava sijoituskohte, johon kannattaa tarttua kilpailuedun takia nopeasti. Suomikin voisi saada kasvipohjaiseen tuotantoon kasvavia ulkomaisia pääomia.

Suomella on erityisiä valttikortteja

Suomessa kasvipohjaista ruokaa halutaan lisää niin julkisiin hankintoihin kuin kauppojen hyllyillekin. Esimerkiksi julkisiin hankintoihin halutaan lisää mm. nimenomaan kotimaista kasviproteiinia, mutta sitä ei ole tarjolla riittävästi. Myös erilaisia tuotteita halutaan lisää, sopivassa pakkauskoossa. Monissa vähittäiskaupoissa on tahtotila pitää ruokavalikoimasta valtaosa kotimaisena, koska kotimaisuus on useille kuluttajille tärkeä asia ruokavalinnoissa. Näihin vasta muovautuviin markkinoihin on luotava suomalaisesta kasvipohjaisesta ruoasta yhteinen tarina, jonka avulla ryhtyä systemaattisiin ja päämäärätietoisiin vientitekoihin.

Valtavirrasta poikkeavissa raaka-aineissa, kuten härkäpavussa, piilee myös Suomen erottautumistekijä kansainvälisessä liiketoimintaympäristössä. Tuotekehityksen vauhti on maailmalla huima. Bioteknologian sovelluksia hyödynnetään yhä enemmän, ja niiden avulla voidaan kehittää kasvipohjaisia tuotteita. Lihan makua suosivat kuluttajat voidaan vakuuttaa tuotteilla, joihin lihaisaa aromia on luotu esimerkiksi hemin avulla. Myös kasvipohjaiset vaihtoehdot meijerituotteille monipuolistuvat Suomessakin vauhdilla.

Suomalainen ruoantuotanto ei ole nykyisellään kilpailukykyinen muuttuvassa maailmassa. Nykyisellään ruoantuotantomme nojaa paljolti aiemmassa toimintaympäristössä muodostuneisiin rakenteisiin ja toimintatapoihin. Sen sijaan suomalaisen ruokajärjestelmän tulisi olla tulevaisuuskestävä ja vastata kuluttajien muuttuviin ruokailutottumuksiin.